

Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 140/1625
komudagur 25.3.2012

Sent í tölvupósti á netfangið nefndasvid@althingi.is
Staðfestingareintak póstsent

25. mars 2012

Efni: Umsögn vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um skráð trúfélög, nr. 108 28. desember 1999, með síðari breytingum (lífsskoðunarfélög, aðild barna að skráðum trúfélögum og lífsskoðunarfélögum o.fl.).

Andlegt þjóðarráð bahá'ía á Íslandi tekur undir það yfirlýst meginmarkmið frumvarpsins að jafna stöðu skráðra trúfélaga og annarra lífsskoðunarfélaga á öllum sviðum samfélagsins.

Almennt

Lög um trúfélög, sem og önnur lög um tengd málefni s.s. lög um sóknargjöld og lög um kirkjugarða, bera þess merki að vera að stofni til komin til ára sinna og úr takti við þá stefnu sem þessu frumvarpi er ætlað að marka. Framsetning og orðfæri miðast sem fyrr við ráðandi stöðu kirkju og kristni og nægir að nefna 2. grein laganna sem lagt er til að hefjist nær óbreytt á setningunni: „Heimilt er að skrá trúfélög utan þjóðkirkjunnar og lífsskoðunarfélög.“ Sá bútasamur sem hér er stundaður er í raun til vansa og meira en tímabært að vinna nýjan lagatexta frá grunni þar sem heildarsýn og jafnvægi væru í fyrirrúmi.

Takmarkaðir möguleikar nýrrar hugmyndafræði

Í 3. grein laganna er sem fyrr gert að skilyrði að félag sem óskar skráningar eigi sér sögulegar og menningarlegar rætur. Þetta vekur ekki síst athygli vegna þess að í greinargerð með frumvarpinu er sérstaklega vitnað í það álit að **varast beri tilhneigingu til hvers konar mismununar á grundvelli þess að um sé að ræða ný hugmyndakerfi eða þess að minnihlutahópar aðhyllist þau.**

Lágmarksfjöldi félagmanna

Eðlilegast væri að lágmarksfjöldi félagsmanna til þess að heimilt sé að skrá trúfélag eða lífsskoðunarfélag, væri ákveðinn í lögnum sjálfum en ákvörðunarvald um fjölda yrði ekki á hendi eins manns, þ.e. ráðherra, eins og lagt er til í frumvarpinu. Telji löggjafinn nauðsynlegt að hægt sé að breyta skilyrðum um lágmarksfjölda án lagabreytingar, þyrfti í það minnsta að binda þessa heimild ráðherra samþykki sömu nefndar og veitir álit um skráningar trúfélaga og lífsskoðunarfélaga.

Jafnræði byggist á svigrúmi til að geta starfað á eigin forsendum

Til þess að jafna stöðu lífsskoðunarfélaga (trúfélaga sem annarra) er mikilvægt að lagarammi um trú- og lífsskoðunarfélög sé nokkuð sveigjanlegur og ekki sé gengið út frá því sem gefnu að uppbygging þeirra og starfshættir séu í öllum tilvikum með sama sniði.

Samráð er grundvallaratriði í bahá'í trúnni og allar stjórnvaldsaðgerðir eru á höndum níu manna ráða en ekki einstaklinga. Engir prestar eru í bahá'í trúnni og því eru hjón t.d. ekki gefin saman heldur ganga þau sjálf í hjónaband í votta viðurvist. Andlegu ráðin eru ábyrg fyrir að slíkar athafnir fari rétt fram og að öllum skilyrðum sé fullnægt. Svipað er að segja um útfarir, athöfnin er að jafnaði skipulögð í samráði ættingja og oftast en ekki er enginn einn í aðalhlutverki í henni en viðkomandi

ANDLEGT ÞJÓÐARRÁÐ BAHÁ'ÍA Á ÍSLANDI
THE NATIONAL SPIRITUAL ASSEMBLY OF THE BAHÁ'ÍS OF ICELAND

andlegt ráð sér um að allt fari að lögum. Þannig eru einstaklingar einfaldlega ekki í forsvari fyrir bahá'í samfélög þótt vitanlega hafi embættismenn ráðanna ýmis hlutverk á hendi í umboði þeirra.

Andlega þjóðarráðið hefur allt frá stofnun þess fyrir um fjórum áratugum óskað eftir að **stjórnstofnanir trúarinnar yrðu teknar gildar** og ábyrgar fyrir athöfnum á borð við giftingar eða útfarir. Því miður er okkur enn gert að skipa forstöðumenn til að uppfylla íslenskar lagareglur þótt engin rök hnígi að því að slíkir einstaklingar geti betur axlað ábyrgð en stjórn og formaður hennar, ritari eða hver sá fulltrúi sem hún kysi að útnefna.

Við óskum því eindregið eftir að fallið verði frá því skilyrði að trú- eða lífsskoðunarfélög tilnefni forstöðumenn en viðurkenni stjórnarhætti og innri reglur félaganna sjálfra. Hægt væri til dæmis að tala um löglegan forsjáraðila félags, sem gæti þá verið eftir atvikum stjórn þess eða forstöðumaður en að sjálfsögðu yrði við skráningu félags gerð grein fyrir stjórnarfyrikomulagi þess.

Vel kann að vera að félög velji af sjálfsdáðum að hafa forstöðumann en það er undarlegt að löggjafinn setji kröfu um hærra aldurstakmark til slíks embættis en þarf til að sitja á löggjafarþinginu sjálfu.

Nauðsynlegt er að hafa í huga að vafasamt er að tala um trú- eða sannfæringarfrelsi án þess að þau lífsskoðunarfélög sem viðurkennd eru geti starfað á sínum eigin forsendum, svo fremi það stríði ekki gegn lögum, góðu siðferði eða allsherjarreglu.

Skráning barna

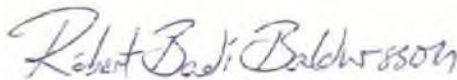
Lagabreytingunum er einnig ætlað að tryggja jafnrétti foreldra við ákvörðun um hvort eða hvaða skráða trúfélagi eða lífsskoðunarfélagi barn skuli tilheyra. Tillagan um skráningu barna í trú- eða lífsskoðunarfélög er óþarflega flókin. Það er sérkennilegt að sumir foreldrar þurfi að skrá börn sín í slíkt félag en aðrir ekki. Einfaldast væri að staða barns væri ótilgreind nema eða þar til foreldrar eða forráðamenn skrá barnið, annað hvort beint eða í gegnum viðkomandi félag.

Lög um kirkjugarða, greftrun og líkbrennslu

Ekki er ólíklegt að nú þegar fleiri lífsskoðunarfélög bætast í hóp þeirra sem kenna lífsskoðun sína við trú, þurfi að huga að fleiri þáttum sem tengjast trú, lífsskoðun og siðum, s.s. útför og greftrun. Þótt ekki séu í lögum ákvæði sem eru til boga við bahá'í útfarir verður að viðurkennast að mikið vantar á að regluverk og málfar endurspegli nútímalegt jafnræði. Til að mynda stingur í augu að almennir grafreitir séu nefndir kirkjugarðar, séu í eigu einnar trúarstofnunar (þjóðkirkjunnar) og þeim stýrt af henni. Miklum mun eðlilegra væri að almennir grafreitir væru eign og á forsjá sveitarfélaganna.

Eins og áður er lýst hefur Andlegt þjóðarráð bahá'ía á Íslandi reynt í fjóra áratugi að ná fram raunverulegri viðurkenningu á stofnunum og starfsháttum bahá'í samfélagsins sem á engan hátt geta talist stríða gegn almennum hagsmunum. Það urðu okkur vonbrigði að umsögn okkar til Innanríkisráðuneytisins, meðan frumvarpið var enn í mótun, skyldi engan árangur bera en vonum að sanngjarnar ábendingar okkar verði teknar alvarlega og frumvarpið verði lagfært í meðförum þingsins.

Fyrir hönd Andlegs þjóðarráðs bahá'ía á Íslandi

Róbert Badí Baldursson, ritari.